СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 262. Джерзі Сити, Н. Дж., вівторок, 22-го грудня 1942. No. 262. Jersey City, N. J., Tuesday, December 22, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ВЕЛИКІ МОРОЗИ В СТЕЙТАХ НОВОЇ АНГЛІЇ

НЮ ЙОРК. — В стейтах Нової Англії запанували великі морози. Ню Йорк минулої неділі мав студінь 3 ступні понижче зера, Фаренгайта. Такого зимна в Ню Йорку не було від восьми літ. А коли ходить про пору, себто 20 грудня, то такого зимна не було в цілій історії Ню Йорку. Подібне зимно нині існує і в сусідних місцевостях. Воно стає дошкульним ще оливи. Деякі доми зужитковують свою оливу наперед. Їм дозволено побрати половину пайку на перед. Їм дозволено побрати половину пайки на черговий рік, з тою надією, що чергового року не буде так зимно як тепер і можна буде тої оливи дещо заощадити.

ОБМЕЖЕННЯ ҐАЗОЛІНИ.

НЮ ЙОРК. — Східним стейтам знов обтято пайок ґазоліни. Карточки „Б" і „Сі" дістануть по три ґальони зазоліни тижнево, подібно як карточки „А". Цей пайок назначено після того, як впродовж двох і пів дня цілком здержано продаж ґазоліни. Обмеження довершено не тому, що в Америці є брак ґазоліни, лише тому, що нема подостатком кораблів і залізничих цистерн, щоб її сюди привезти. Беручи під увагу офензиву американських військ на ріжних фронтах і збільшені домагання армії, тих транспортаційних засобів буде чимраз менше.

ТРАНСПОРТАЦІЯ ПЕРЕТЯЖЕНА.

НЮ ЙОРК. — Місцеве бюро транспортації проголосило, що всі сітки транспортації матеріялів і осіб, на терені Ню Йорку і Ню Джерзі, є такі перетяжені, що існує загроза цілковитого заломання тих сіток. Щоб це уникнути, говорить згадане бюро, треба скоро віддати всі ті сітки під заряд одної дирекції, котра візьме під увагу потребу людей та бізнесу і буде відповідно розділяти вандрівку людей та матеріялів. Внаслідок военних потреб, говорить те бюро, чимраз більший відсоток тягарових і особових ваґонів, як теж кораблів, йде на військові цілі. А в той сам час, внаслідок обмеження уживання ґазоліни і гумових опон, чимраз більше людей і матеріялів звалюється на поїзди.

АМЕРИКАНЦІ КУПУЮТЬ БОНДИ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар фінансів Морґентав заявив, що в місяці грудні ц. р., котрий ще не закінчився, американці вже закупили більше державних бондів, ніж було передбачено в плині. В плині було передбачено, що американці куплять на девять біліонів державних бондів, а вони купили на 11 біліонів. Цей факт виразно вказує про настрій американського загалу. Це буде моральною заохотою для американських вояків, що боряться в фронтових лініях. Також це завдасть чимало мороки ворогам Америки, котрі дуже бояться цього роду вчинків з боку американського загалу.

ПОКАРАЛИ ЗА СОРОМІЦЬКУ ВИСТАВУ.

НЮ ЙОРК. — Суддя Боген засудив продуцента театральної вистави „Вино, жінки і спів", Ізадора Герка, на шість місяців тюрми. Знову двох режісерів тої самої вистави засудив на менші кари, але завісив їм ті кари, тому, що вони не виконували на інструкцію продуцента Герка. Одначе суддя перестеріг їх, що коли ще раз зловить їх при режісурі подібних вистав, то вони також повандрують до тюрми.

ВОЕННА ПРОДУКЦІЯ ЗРОСТАЄ.

ВАШИНҐТОН. — Доналд Нелсон, голова ради воєнної продукції, заявив, що воєнна продукція Америки чимраз більше зростає і Америка дійсно стає арсеналом демократій, як це заповів вже давно президент. Тепер сама Америка продукує стільки само літаків, повзів, кораблів і іншої зброї, що всі держави осі до купи. А всі Обєднані Держави продукують два рази стільки, що держави осі, говорив Нелсон. Проте він завважував, що найтяжча боротьба в тій війні ще перед нами. Треба буде ще багато продукувати, щоб створити розторощуючу більшість сталевої зброї, котра в руках відважних американських й інших союзних вояків завдасть ворогам рішальний удар.

НОВИЙ ЦЕМЕНТОВИЙ КОРАБЕЛЬ.

НЮ ЙОРК. — Дві корабельні компанії Ню Йорку випродукували перший цементовий корабель, котрий буде плисти по морі без ніяких моряків і служби, а лише під контролею радія. Цей корабель пристосований виключно для перевозу вантажу підчас війни і він буде плисти в конвою. Таких кораблів можна буде спустити відразу багато і здалека їх буде охороняти конвой военних кораблів, яктеж з них буде виходити радієва керма. Ті цементові кораблі будуть низькі і годі їх буде завважити на дальшу віддаль як дві милі.

Концерт і Бенкет в Честь Владики Амврозія Сенишина

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — В суботу дня 19 грудня 1942 року відбувся в Українській Галі концерт в честь Владики Кир Амврозія Сенишина. Концерт вийшов культурно і гідно. Діти Сиротинця виступили зі співами, деклямаціями і українськими танками. Всі точки віддано надзвичайно гарно і з чуттям. Орхестра проф. Филипа Дубаса й тим разом понисалась так гарно, що публика була зачарована прекрасним виконанням навіть тяжких музичних творів. В третій частині виступив Катедральний Хор ім. Лисенка, під батутою дир. Степана Марусевича. Хор солідно підготований виконав ряд пісень та збирав заслужені оплески. Вкінці промовляв Владика Амврозій і щиро подякував молоді за цей духовий пир та заявив, що ці перші піонири можуть спокійно дивитися в будучність українського народу маючи таку гарну і культурну молодь.

В неділю 20 грудня в катедральнім храмі зібралися делеґати і представники українських установ та вірні, до котрих промовив Владика Кир Амврозій. Згадуючи про праотця Авраама, Владика сказав, що і зпоміж українського народу багато покидає свою рідну землю та рідню і йде в світ шукати кращої долі. Проповідь зробила на приявних глибоке враження.

В год. 1. пополудні зібралося приблизно 300 представників, делеґатів і гостей на бенкет в місцевім готелі Белвю-Стратфорд. Бенкет отворив Впр. канцлер Филимон Тарнавський, покликуючи на товстмайстра д-ра Омеляна Тарнавського з Шікаго, Ілл. Перший промовив Владика Кир Константин Богачевський, згадуючи про перші тяжкі зусилля для зорганізовання українських католицьких парохій та вірних. Опісля промовляли: від Українського Народного Союзу, Р. Слободян, касієр; всч. о. Білинський, від Провидіння; п. Лотоцький від „Америки"; п. Катамай від Ліґи Української Молоді; панна Піддубчишин від редакції Шляху; панна Клячко від Українського Музею; д-р В. Ґалан від Ліґи Українсько-Американських Горожан і п. Лесюк від кураторів катедрального храму. Опісля зголошували свою приявність делеґати українських громад. На святі і бенкеті було заступлених біля 50 громад. Вкінці промовив Владика Кир Амврозій Сенишин, щиро дякуючи приявним за участь, шану та щирі побажання. Многолітствієм для Владики та молитвою самого Владики закінчено торжество.

Совети Доносять про Нову Успішну Офензиву

МОСКВА. — Советські звідомлення широко описують наступи советських частин на ріжних відтінках, з яких виходить, що цілий німецький фронт на полудні є загрожений. Отже советські війська зближаються до Мілерова, що є важним залізничим вузлом на лінії Москва-Ростов. На тому відтінку Совети натискають на німців найсильніше. Нараховують там 41,500 німецьких втрат. Назагал Совети подають, що відбито до 300 місцевостей. Це має бути свого роду дарунок, даний Сталінови з нагоди 65-літних вродин. Далі [illegible], що забрано величезну военну добичу, між іншим, цілий поїзд з тенками.

АМЕРИКАНСЬКІ БОМБЕРИ ЗНИЩИЛИ НАЦІСТІВСЬКУ БАЗУ

ЛОНДОН. — „Флаінг Фортресес" і „Ліберейторс", в супроводі яких 300 боевиків, налетіли Ромілі над Секваною, німецьку повітряну базу, положену яких 80 миль на полудневий схід від Парижа. Був ясний день і бомбардовання вдалось знаменито. Крім того боевики бомбардували інші місцевости при повороті. Бомбери збили 40 німецьких великанів, що рішились звести з ними бій. Шість бомберів не вернули до Англії, звідки вилетіли. Це досі найбільша американська втрата, коли іде про втрати підчас одного налету.

В НІМЕЧЧИНІ ЗА МИРОМ

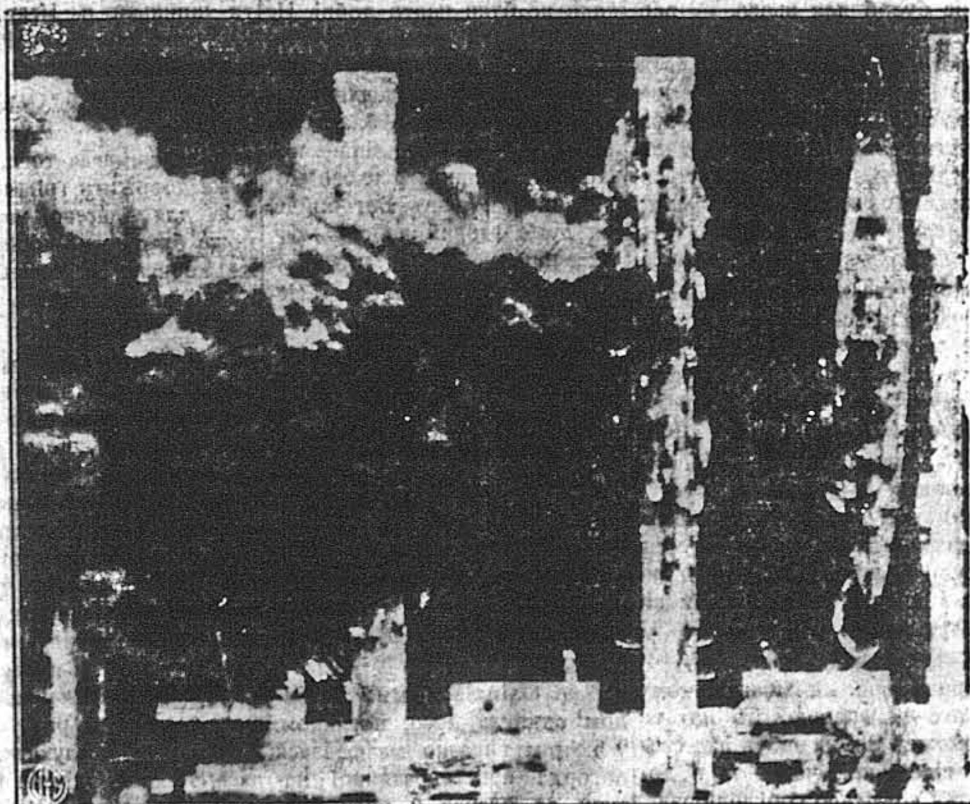
ЛОНДОН. — Десь в Західній Німеччині відбулася конфереція, скликана тайною німецькою орґанізацією, що зветься „Краєва акція за миром". Тайне німецьке радіо подає, що голова цеї конференції заявив, що щораз більше німців приходить до заключення, що тільки мир може спасти Німеччину від цілковитої руїни.

НІМЦІ В АФРИЦІ ДАЛІ ВІДСТУПАЮТЬ

КАЇРО (Єгипет). — Поспішний відворот останків армії ґен. Ромеля продовжається. Задів цеї армії не вдалось цілковито знищити, але зате понищено гармати і тенки, себто те, чого Ромель найбільше потребує.

ПОМАГАЮТЬ — ХІБА ТІЛЬКИ ГІТЛЄРОВИ

ЛОНДОН. — Так пише „Сондей Діспеч" про тих, що ведуть кампанію проти ґен. Дражі Міґайловича, провідника югославських четніків.

ВИД ЗАТОПЛЕНИХ КОРАБЛІВ ЗБЛИЗЬКА.—Зняті з повітря світлини зо затоплених залогами кораблів французької военної фльоти в порті Тульону. На краю зправа корабель „Страсбург".

ЕСПАНІЯ І ПОРТУГАЛІЯ ПРОТИ УЧАСТИ В ВІЙНІ Й ПРОТИ КОМУНІЗМУ

ЛІЗБОНА (Портуґалія). — Розрахунки Німеччини втягнути згодом й Еспанію в війну з Обєднаними Державами не вдались і не вдадуться. Такої думки є диплломати. Видно, що Еспанія і Портуґалія таки хочуть за всяку ціну задержати невтральність і тим помогти не тільки своїм краям, але справі світового замирення, бо таке виходить з заяви ґен. Франціска Ґомеза де Хордана, еспанського міністра закордонних справ, яку він зложив підчас обіду, що його дав в його честь д-р Антоніо де Олєвейра Салязар, премієр Портуґалії. Ґенерал де Хордана заповів „Іберійський Союз", себто згоду Еспанії й Портуґалії задержати в тій війні невтральність. Еспанія має, як кажуть, добру армію і може ту невтральність вдержати евентуально силою, якщо би яка сторона хотіла її нарушити. Далі він заявив, що загранична політика обидвох країв має багато спільного через те, що обидва краї є проти комунізму.

ЛЯВАЛЬ ПІДДАВСЯ НОВОМУ ДИКТАТОВИ ГІТЛЄРА.

БЕРН (Швайцарія). — Відбулась в осідку Гітлєра дводневна політично-военна конференція, про яку згадує німецький комунікат дуже коротко, хоч у ній брали участь крім Гітлера такі особи як граф Чяно, італійський міністер заграничних справ, та фон Рібентроп, з німецького боку. Були на нарадах присутними теж і високі військові команданти, а між ними був і полевий маршал Кайтель і державний маршал Ґерінґ. По нарадах покликано Ляваля, що прибув з двома міністрами, щоб вислухав рішень. Так було в дійсности, хоч в німецькому комунікаті сказано, що покликано їх „на дискусію".

БУДЕ „ОДНА ПАРТІЯ" В ФРАНЦІЇ.

ЛОНДОН. — Пієр Ляваль, що стоїть на чолі французького уряду, зобовязався перед Гітлером, що надалі буде в Франції вже тільки одна політична партія, себто „партія тісної співпраці з Німеччиною". Доносять далі, що Ляваль зобовязався перевести „чистку" в тій частині Франції, що досі не була під безпосередньою німецькою окупацією. Гітлер мав ще сказати Лявалеви перенести осідок уряду з Віші до Парижа, що одначе має статись допероа весну.

ЧИ НЕ ПОЧАТОК НЕПОРОЗУМІННЯ?

ЛОНДОН. — Це, що в останніх нарадах „Осі" бракувало Мусоліні толкують собі дипломатичні кола в Швайцарії тим, що між Мусолінієм і Гітлером заходять тертя через останні военні події. Мусоліні мав давно переконувати Гітлера, що Середземне море стане рішальним фронтом. Гітлер з тим не поґоджувався і цей фронт легковажив, а тепер виходить, що саме на тому фронті важиться судьба цілої війни.

АМЕРИКАНЕЦЬ ПЕРЕВІЗ ҐЕН. ЖІРОДА ДО АФРИКИ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВН. АФРИЦІ. — Допрева з того, як ґен. Айзенговер давав признання американському капітанови Жералдови Райтови, світ довідався, що це той капітан керував вивезенням ґен. Жіроди з Франції до Аліянтів в Північній Африці. Субмарина, що забрала ґен. Жіроду, що то свого часу втік з німецького полону, підплила майже під сам беріг. Старий ґенерал висідаючи з човна, щоб пересістись до субмарини впав у море, але його виратували. Потім з субмарини перенесли його на літак, що його довіз до Північної Африки. Субмарина була британська. Це та сама, що перевезла американського ґенерала Кларка до Африки, який зібрав там тайно інформації, потрібні, щоб розпочати американську інвазію.

ЖУРЯТЬСЯ, ЩО НЕ БУДЕ ЧИМ СВЯТКУВАТИ РІЗДВО.

А АМЕРИКАНСЬКОЮ АРМІЄЮ В КИТАЮ. — Ворог затопив корабель, що плив з Америки з різдвяними дарунками і припасами для американських вояків в Китаю та Індії. Ще є надія на індиків, що їх мають надіслати з Калькути. Але інше пропало. За кварту віски треба платити аж $75! І навіть дівчат нема для танцю, бо китайські родини не радо глядять на те, щоб їх дочки танцювали з чужинцями. Крім того новий китайський рух є проти курення, пиття алкогольних напитків і танців.

ХОЧЕ „ВІДВДЯЧИТИСЬ"

ЛОНДОН. — Антон А. Мусерт, котрому Гітлер надав титул „фірера нідерляндського народу", хотів би відвдячитись головному „фірерови" тим, що готов поставити армію, що боролась би не тільки проти Росії, але і проти Злучених Держав Америки. Німецьке радіо подало, що Гітлер вже „ласкаво" дав згоду на стотисячну нідерляндську армію, що має боротись за Німеччину.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ОСУД ЗЛОДІЯ — ОСУД ЗЛОДІЙСТВА

Обєднані Держави виступили зо спільною заявою в обороні жидів, яка заслугує на загальну увагу з більше, ніж з одного згляду.

Передовсім з формального боку як одна з перших заяв, у котрих попри такі незалежні держави, як Британія й Злучені Держави Америки, виступають ріжні вигнанські уряди окупованих Німеччиною держав. Їх підпис на заяві є важним покажчиком, кого будуть Обєднані Держави вважати господарями Европи по розвалі держав Осі. Замітний з того боку є теж підпис совєтського уряду, вже хочби з того згляду, що донедавна ще при всяких таких нагодах совєтського уряду не притягано. Цей факт є покажчиком, що Росія вже вийшла зо своєї ізоляції та що в майбутніх міжнародних укладах вона буде виступати співучасником.

Щодо самої суті заяви, то тут очевидно не можна їй нічого закинути. Нацисти допустилися супроти жидів таких поступків, що весь цивілізований світ повинен їх був уже давно осудити. Нацистична політика винищування жидів мусить бути наклеймована в самій засаді. Про це не може бути навіть двох думок. Хто цьому противився би, той не заслугує називати себе ні християнином, ні цивілізованою людиною.

Якщо найшлися би люди, які заняли би неґативне становище, що мовляв такого протесту не можна підносити, бо це означало би, що інші народи не терплять національних кривд, то вони повинні би знати, що ніякий протест такого значіння не може мати. Подібно, як потурання подібним переслідуванням жидів є заохочуванням для примінення подібних мір до інших народів, так усякий протест проти якогонебудь насильства супроти когонебудь є ослабленням його, бо він ударяє по самій засаді насильства, бо він утверджує засади терпимости, рівного трактування, справедливости.

Коли Обєднані Держави виступають зо спільною заявою проти переслідування жидів нацистичним урядом, то це має ще те додаткове значіння, що цим самим вони роблять важну передвступну роботу для створення основ, на яких мається спирати майбутній мир. Коли Обєднані Держави ставлять свій підпис під протест проти відбирання якомусь народові елементарних прав людини, то тим самим вони роблять рішення, яке буде їх зобовязувати в дальшій політиці супроти інших народів.

З тої причини протестові Обєднаних Держав проти переслідування жидів нацистами мусять приплеснути навіть ті, яким здається, що нині долю одного народу можна відділити від долі інших народів, та яким доля жидів байдужна. Протест одинацяти державних урядів проти нацистичного переслідування жидів є поважним ударом по тій цілій системі, вивищення німців та пониження інших народів, яку за основу нового „порядку" в світі пробує зробити Гітлер.

Політичне Обжирство

Польсько-американська преса, з нюйорським часописом „Нови Сьвят" на чолі, постійно скаржиться що чимало корінно-американських газет зле відносяться до Польщі, бо не хочуть її признати передвоєнних границь і раз-ураз нагадують їй її імперіялізм. На ту тему бувший міністер з табору пілсудчиків, Ігнаци Матушевскі, в згаданій газеті з 12. грудня ц. р. пише ось що:

„В 1914 р. — Бельгія, в 1939 р. — Польща були першими жертвами німецької напасти. Відбудування цілої і суверенної Бельгії було офіційним, виразним, і можна сказати — першим завданням всіх союзників в попередній війні. Відбудування цілої і суверенної Польщі не сталося виразною ціллю союзників в теперішній війні. Противно — в тій хвилині ситуація є така, що одна з союзних держав, іменно Совети, прямує до розбору Польщі. Зновуж інші з Обєднаних Держав не заняли в тій справі офіційного становища. В тих кількох реченнях міститься в засаді підсумування дорібку уряду ген. Сікорського".

За такий стан п. Матушевскі і цілий „Нови Сьвят" винують уряд Сікорского. Це правда, що цей уряд у великій мірі завинив, що нині союзники не поставили в свою програму відбудови цілої і суверенної Польщі, подібно як в минулій війні зробили це з Бельгією. Але та вина корениться в цілковито чімсь іншім, ніж думає Матушевскі і його однодумці: Не в занедбанні обовязків, чи в браку політичного хисту уряду Сікорского, тільки в тім, що той уряд не має відваги раз на все зірвати зо старим польським імперіялізмом, а оборону Польщі обмежити виключно до суто польських етнографічних земель. Якщоб уряд Сікорського так постепенно, то цілком певно всі союзники відразу заявилисяб за відбудову цілої і суверенної Польщі, а навіть вставилиб це як першу точку своєї програми.

Та польський уряд на вигнанні, а навіть кола, що є в опозиції до того уряду, вперто стоять на засадах старого польського імперіялізму. Порівнуючи долю Польщі до долі Бельгії з першої світової війни вони з святим обуренням питають, як це може бути, що Польща, яка перша впала жертвою німецького нападу і перша виступила проти німців зо зброєю в руках, не лише не дістає ніяких обіцянок якоїсь добичі на випадок перемоги, але не дістає навіть ґварантії давних границь. Це дуже несправедливо, кажуть гуртом поляки і винують за те раз союзників, а раз самі себе, мовляв — їх політика нездарна.

Фактично вони повинні винувати себе не так за нездарність, як за ненаситність. Вони кусають більше, ніж можуть стравити. Вони замкнули очі на дійсні факти і думають, що інші люди також тих фактів не бачать. А цими фактами є це, що Польща перед цею війною мала дуже багато непольських земель, котрі для Польщі були тягарем і з середини розслаблювали її. Тих земель Польща нахапалась підчас минулої війни, вдаряючи в розбишацький спосіб в молоду українську державу, Білорусь і Литву. Теперішні польські дипломати думають, що той розбій внаслідок літ нині вже леґалізований і годі минуле згадувати. Колинебо не лише український нарід, але й світова публична опінія, ще дуже добре памятають часи ось того польського розбою. Нині при кермі всіх народів стоять якраз люди, що були вояками в минулій війні. Вони добре знають, що тоді ділялось. Піском очей їм годі засипати. Ось це ті люди пишуть по ріжних газетах, чи виголошують у ріжних промовах, слова, котрі не дуже то до вподоби полякам. Вони дуже добре розріжняють теперішне положення Польщі з минулим положенням Бельгії. Ніяка польська пропаганда, щоб не знати яка хитра була, їх не збаламутить. чОсь через те, що Польща вдає, що забула про своє минуле розбишацтво і домагається ґварантії для тих границь, котрі вона колись в розбишацький спосіб поширила коштом інших народів, навіть її власні союзники нині не хочуть признати їй ось тих границь, а навіть жадних границь.

Таке положення крие для поляків величезну небезпеку. Бо воно залишає на ласку і неласку будучих подій цілу Польщу, цілий польський нарід. Воно навіть працює на шкоду польського народу, бо, як згадано, постійно витворює для Польщі відемну світову опінію. А світова опінія це небезпечна зброя. З нею можна в світі добитись не одної користної річи, без неї можна загубити дуже багато. В першій світовій війні для Польщі дуже корисну опінію воробляли мистці покрою Падеревского, якотеж польські політичні кола, котрі свою працю опирали на слушних домаганнях Польщі відзискати свою незалежність. Світова опінія годі симпатизувала з терплячими поляками і через своїх провідників старалась їм конкретно помогти. Нині та опінія працює в іншім напрямку. А все це через політичне обжирство поляків.

Правда, поляки, як інші народи, мають повне право зголошуватись до якихось вищих історичних місій, в певних частинах світу. В засаді проти такої місії ніхто не може нічого мати. Коли якась місія, як ось „чотири свободи" Америки і Британії, є оперта на шляхотних цілях, то вона сама до себе притягає людей і не треба жалуватись, що хтось відноситься до неї вороже, бо таких мало. Не треба також жалуватись, що якийсь уряд, чи державний муж, не вміє тою місією захопити людей. Люди відчують сами, звідки їм добра очікувати. Але коли якась місія оперта на підступі, має на увазі грубе насильство й імперіялізм, то тоді навіть найздібніший політик широким масам не засипле піском очей і не зведе їх на роздоріжжя. Зокрема не обдурить він тих, над котрими дана „місія" вже глумилась попередньо й опісля не уважала навіть за відповідне заявити, що відступає зо старого шляху, а ступає на новий, кращий.

НАЙКРАЩЕ ЗБЛИЖУЄ — СПІЛЬНА БОРОТЬБА

Як тільки американські війська заявились в Англії, зачали англійці, цілком зрозуміло, робити все можливе, щоб американські хлопці почувались там як в дома. На перший погляд воно ніщо лекшого для американців як жити в Англії, себто між людьми, з якими вони можуть порозумітись без перешкод, бож говорять одною і тою самою мовою, не зважаючи на малі мовні ухили. А далі теж і тому, що велика частина американців є таки англьосаксонського походження, себто кровно споріднена з мешканцями Англії.

Та видно, що не зважаючи на всі ті обставини, ця справа не така легка, якби видавалась. Ось тому видано для американських вояків поучення, як треба заховуватись в Англії, щоб можна було їм зжитись з людьми. Вказано їм на деякі звичаї й обичаї, які треба пошанувати, як і дано вияснення на дещо таке, що для англійців є природним і самозрозумілим, а для американців дивним і незрозумілим.

Та не тільки те. Видано теж брошурки для англійців, зокрема для тих, що мусять входити щоденно в звязки з американськими вояками, чи тих, що радіб гостити в себе американських вояків, щоб вони пізнали з американського характеру і способу життя дещо такого, що є для американців природним, а для англійців новиною.

Що більше. Даються навіть спеціяльні лекції, на яких обговорюються ріжниці, які заходять у многих справах між американським способом думання і англійським. А що про ту проблему американсько-англійського зближення все ще далі пишуть американські кореспонденти, як теж згадують про це і ріжні люди в Англії, то видно, що вона існує ще й далі.

Та є дві завваги щодо цеї проблеми, які дуже замітні й цікаві. Отже так виглядає, що властиво коли брати під увагу „звичайну людину", то таки нема великих ріжниць між „простим" чоловіком в Англії й таким же самим в Злучених Державах. Вони себе дуже скоро розуміють і з собою зживаються. Зате дещо інакше виглядає з „вищою" верствою, як теж і з тими інтелектуалами, що їздять по Америці й Англії з відчитами і промовами, щоб зблизити ті два народи, а дуже часто причиняються до того, що ще їх відчужують. Та найгірше має представлятись справа з ріжними високими урядовцями, що обертаються звичайно тільки в тіснім кружку певних урядових чи товариських верств і малощо знають про правдиве життя і думання народньої маси, себто „звичайних" людей.

Але найкраще з усього представляються відносини між вояками на фронті. Останніми часами наспівають з Африки багато ріжних звідомлень про те, як англійські та американські вояки спільно ділять воєнну долю і недолю, як спільно наступають, борються і гинуть за спільну справу. Ось так, описують кореспонденти, найтісніше завязується американсько-британська дружба на побоєвищах.

З того, що й як описується, видно, що того, що можна тепер побачити на фронті в Північній Африці, досі не було. Доперва там зароджується справжнє побратимство. Доперва там зникають взаємні упередження.

Такі відомості є дуже важні, бо від такого побратимства дуже багато залежить. Не іде так про війну з Гітлером, бо вона вже обєднала цілу купу народів і держав, але іде про те, що має статись по війні. Щодо цього моглиб зайти розбіжности між американським і британським народом, яких джерелом може бути недовіря чи упередження. Та коли мільони американців зжиються на фронтах з мільонами британців і коли одні й другі вояки себе зрозуміють і пізнають, за який то новий світ і лад вони борються, то по війні буде лекше дійти до порядку. Бож ті самі люди, що є тепер вояками, повернуть зараз по війні до дому і як громадяни будуть вирішувати при виборах чи інших нагодах, хто і як кермуватиме дальшими світовими справами. А тоді треба буде, щоб в Злучених Державах і Англії народи знали, до чого змагають, бо тільки тоді виберуть, тут і там, таких людей, що зможуть завести в світі дійсний лад. Знову цього не буде, коли не буде спільної мови між американцями і британцями, між Англією і Злученими Державами.

Ось тому і так важне те, що фронт так тісно звязує американських вояків з британськими. Це матиме в будучині дуже добрі наслідки.

Будуть Організувати в Америці Грецький Баталіон

(ОНА). — Повернувший з Америки грецький міністер інформацій, Андрій Міхалопулос, заявив, що до Злучених Держав вже їдуть з Єгипту чотири грецькі офіцири, які мають допомагати організувати в Америці грецький баталіон.

Такий баталіон буде складатись не лише з грецьких громадян, що живуть в Злучених Державах, але з роджених в Америці людей грецького походження. Одначе він не буде самостійний, а стане складовою частиною американської армії.

Міхалопулос заявив, що в Греції і на грецьких островах діє тепер около тридцять тисяч грецьких партизан. Вони дістають пальну зброю зза кордону, а як їм чого забракне, то вони нападають ночами на склади окупанта, а знищивши сторожу, забирають зброю для свого вжитку.

Грецький міністер інформацій запевняв, що в Греції є широко розвинений партизанський рух, як теж є там підпільні організації.

ІВАН ФРАНКО

Основи Суспільности

Повість

16)

— Свята душа ви, панотче! — говорила далі пані Олімпія з таким виразом, котрий аж надто ясно говорив, що її думки далекі були від усяких святих тем. — Ох, як гаряче я й іноді молюсь! — додала, звертаючи набожно очі й зітхаючи з глибини грудей. — Одна тільки молитва і скріпляє мене. Якби не вона, здається, іноді руку на себе саму наложила.

— Ах, хай Бог боронить! — скрикнув о. Нестор. — Що це вельможна пані говорять! Хіба можна про таке думати?

— Видно, що можна, коли думається. І навіть мимоволі на ум іде. Адже знаю, що це гріх! Та щож, коли горе моє! Горе, мов повінь, окружає мене з усіх боків, грозить залити мене з головою.

— Але якеж це горе? — запитав, трохи нахмурившись, о. Нестор, докінчуючи пити каву. Він потрохи вже й догадувався, куди гне ясна пані зі своєю розмовою і, видно, не рад був такому поворотови. Та пані Олімпія не вважала на той вираз неохоти, що пробіг по лиці о. Нестора.

— Хіба вам не знане моє горе? Все воно одно, та все більшає. Адже знаєте! — додала, понижуючи голос. — Адась знову програв півтора тисячі в карти.

— Півтора тисячі! — скрикнув о. Нестор із таким виразом, мов би силувався своєю фантазією зміряти й оцінити велич тої суми.

— Сцени мені робить... замісць, що я малаб йому... — крізь сльози говорила пані Олімпія. — „Як не заплачу, — каже, — до тижня, то в касині мене визнають за інфаміса, виключать..."

— Це й давноб слід! І добре було би для нього, — воркотів о. Нестор. — І чого доброго він учиться в тім касині? Господи! Як усе те касино розігнав! Адже це гніздо розпусти, содома якась! А вони, засліплені, вважають його основою свого шляхетського гонору.

— Так то, панотче, так! — спокійніше мовила пані Олімпія. — Та все таки нам старим не слід свої міркування накидувати молоді. Молодь мусить вишумітися. Молодь потребує вражінь, емоцій...

— Добре, добре! Тільки ті враження й емоції не мусять бути такі дорогі та коштовні. Адже півтора тисячі за один вечір! А скільки то часу й сили і праці треба, щоб їх зібрати!

—Ой, правда, правда! — говорила пані. — Хібаж я йому цього не говорю? Та що то поможе? Він не забув іще своїх віденських часів. А в додатку компанію собі підібрав...

— То-то й є! То-то й є! — підхопив о. Нестор. — як то німці кажуть: „Погані товариства псують добрі обичаї". А тут, на біду, Адасеві обичаї ніколи не були надто добрі. Не було що так дуже і псувати.

— Ні, панотче! Цього не говоріть! Це несправедливо. В Адася золоте серце, благородна душа. Я це знаю ліпше, ніж хтонебудь інший. З нього може вийти, і дасть Бог вийде, ще дуже гарний чоловік.

— Дай Боже! Дай Боже! — півголосом промовив о. Нестор.

— І компанія його непогана. Навпаки, по доборі тої компанії власне найліпше можна пізнати його характер, його вироблений смак і дистинкцію. Обивательські діти з дуже добрих домів, освічені, добре виховані. Правдива приємність із ними говорити.

— Тільки неприємність платити! — сердито буркнув о. Нестор.

Пані Олімпія довгим поглядом окинула його, поглядом, у котрім виразно малювалася погорда аристократичної натури до плебея й його плебейської льоґіки, котра всякі духові й товариські приємности й користи міряє й цінує на ціну грошей. Та вона перемогла себе, щоб не підпустити шпильки о. Несторові, й лагідним, трохи жалібним тоном говорила далі:

— Платитиб іще нічого. Товариство, в котрім Адась обертається, вимагає того, щоб не дуже дорожити грішми. Зрештою, для Адасевої карієри це може бути дуже корисне... дуже корисне. Є навіть надія.. Колиб тільки якийсь час іще нам продержатися.

О. Нестор сидів як на шпильках. Розмова на цю тему йому дуже не подобалась, ворушила в його душі щось недобре, неприязне. Під впливом того внутрішнього зворушення він оживився, випрямився. Голос його став певніший, рухи живі й різкі, в запалих старечих очах заблисли дві скорки. Він знав уже з досвіду, чим скінчиться вся ота прелюдія. За час його десятилітнього побуту у дворі не раз уже йому доводилось її слухати. То Адась, то пані Олімпія вигравали її перед ним і завсіди кінчили поклоном до його ґаманця. Тільки той, хто знав усю безодню його скупости й також правдивий характер його відносин до обох панства Торських, міг би зміркувати, яку тяжку й безвиглядну нутрішню боротьбу мусів переходити цей нещасний старець, на яку торуру розпинали його оті просьби. Та досі жадання панства Торських були скромні, хоч і йшли звільна та постійно все вгору. Сто ґульденів, двіста, пятьсот, ну, тисячу (на висилку Адася до Відня до шляхетського інституту Терезіянум) — це все були жертви або дрібні, або уоправедливлені такою потребою, котру й тісноумний о. Нестор при деякім напруженні міг зрозуміти. Але тепер, очевидно, діло закроене було на ширший розмір. Вже сама вступна вістка про програні Адасем півтора тисячі казала цього догадуватись, а кінцеві слова пані Олімпії про те, що требаб їм (при такій Адасевій господарці) ще якийсь час продержатися, відслонювали перед його уявою широкий і дуже непринадний горизонт.

„Не дам нічого! Не дам ані цента", — шибнуло в його голові, і він міцно зціпив свої беззубі вилиці, щоб тим закріпити свою постанову.

— Кажете, пані, — процідив нарешті, коли пані Олімпія зробила артистичну павзу і глядїла на нього меляхолійно-солодкими очима, — що є якась надія? А щож то за надія, коли вільно спитати?

(Дальше буде).

ПЕВНА ПЕРЕМОГИ.

ЛОНДОН. — Вильгельміна, королева Нідерляндців, говорила через радіо до свого народу з нагоди наближаючогося Різдва заповідаючи, що „ми є певні щодо остаточної перемоги, але один Бог знає, коли вибє година цього визволення".

Гю Байс Про Японію

(Рецензія Стефана Пірса).

Гю Байс провів 23 роки в Японії як американський кореспондент. Його остання книжка „Уряд Через Вбивства" підтверджує, що за ці роки він добре ознайомився з тою країною.

В ліпші часи Байс писав, і писав добре, про японський нарід, про його працьовитість, про міцні родинні звязки, про його мистецькі нахили. Але остання книжка, відповідно до часу, торкається болячок японського суспільства, особливо горлорізів та націоналістів, які працювали за кулісами, аби штовхнути Японію на теперішній шлях завойовництва.

Американці мало ознайомлені з тими силами в середині Японії, які протягом останніх 12 років тягнули її до війни. Американці бачили докази мілітаризму, але не знали, які ґрупи чи агенції означують його. Книжка Байса особливо цікава тим, що в ній говориться про три впливові ґрупи — також мовити підпілля японського патріотизму. Це є: „молоді старшини армії, так звані патріотичні товариства та горлорізи, що виконували всю брудну роботу для товаристь".

В 1936 році відбувся демонстративний бунт молодих старшин. Чимало з них привели свої частини в парлямент та в інші урядові місця, шукаючи та забиваючи кого тільки могли знайти з високих державних урядовців. Як виявилося на суді, їх завданням було — усунути цивільний уряд та віддати країну під контролю мілітаристів. Свій вчинок виправдували вони невдоволенням з капіталістичної влади та бажанням „очистити" державну політику. В дійсності вони хотіли знищити навіть рештки народнього представництва в уряді, віддати економічну й політичну контролю в руки мілітаристів та нібито прислужитися божеському всемогучому імператорови, який фактично був тільки їх знаряддям.

Байс доводить, що в своїх стремліннях до мілітаризму, вони не наслідували Німеччину, але взяли за зразок Февдальну Японію (яка існувала до 1868 року), коли імператор був під контролею мілітарної касти. Описуючи кілька судових розправ з тими молодими старшинами, Байс вказує, як вони тероризували своїх начальників й змушували уряд до все більшої войовничости.

Байс знайомить читачів з „патріотичними" товариствами, що змушували уряд до мілітарних завоювань та як вони звязались і зникали. Серед них виринає усміхнена, бородата постать маломовного Тойяма, патріярха тих патріотів, якого прихильники визнавали за великого чоловіка. Йому приписано величезний вплив на уряд, хоч сам він завше залишався позаду.

Останньою ґрупою цього роду „патріотів" були горлорізи, які виконували політичні вбивства за гроші. Байс знаходить історичний звязок поміж ними та роїтниками, які тягали річи за великими февдальними панами підчас їх річних процесій зі своїх маєтків до Токійо (тоді ще Иєдо). Використовування цих людей зводить заняття тих патріотичних товаристь до найгіршого роду вбивства. Злочин і патріотизм стали не до розріжнення.

Книжка Байса має свої недомагання щодо розпреділення матеріялу. Та проте вона подає найкращий, досі доступний, опис того підпілля, яке вбивством японських найбільш ліберальних провідників довело до війни на Далекому Сході. — (Фліс).

Чи Справді Зростає Смертність від Серцевих Недуг

Від якогось часу приймається в Америці як неоспорну правду, що тут умирає від серцевих недуг щораз більше людей. Ця думка вкорінилася сильно в свідомість американців; приймають її як неприємне, але певний факт. Здавалося би, що й виступати проти цеї думки зайво.

Тимчасом лікар П. Дж. Стейнкрон каже, що ця думка це медичний забобон, який стоїть парівні з думкою, що морозиво, зїджене по рибі, це отруя, що пива не можна пити коли їсться устриці, або що нормальне тиснення крови можна обчислити, додавши до твого віку сто. Тому він питається: кілько людей умирає від серцевих недуг? Чи справді число смертей від серцевих недуг зростало в застрашаючий спосіб?

На ці питання він відповідає: Так, число смертей, від серцевих недуг зростає, але не в застрашаючий спосіб. З того, що в свідоцтвах смерти записано на рахунок серцевих недуг більше випадків смерти, він навіть робить висновок, що медицина робить поступ та що здоровля людське є нині краще, ніж воно було давніше. Цікаво поглянути, на яких основах спирається цей висновок згаданого лікаря.

Ключ до розвязки цеї нібито парадоксальної думки є тому, що число серцевих недуг зростає з віком. Через те, чим більше науці вдається продовжувати людське життя, тим більша буде смертність від серцевих недуг. Ось чому лікарі що цій справі присвятили увагу, вважають зріст числа смертей від серцевих недуг за добрий знак, що стан здоровля населення поправляється.

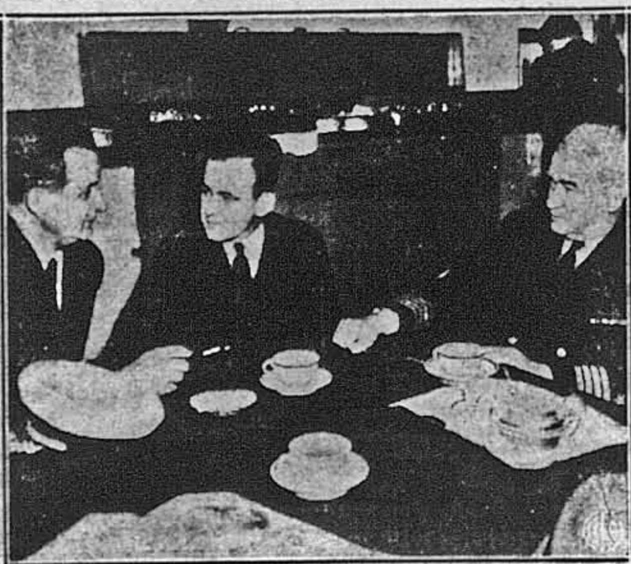
У минулому багато, можна сказати, забагато людей умирало в молодім віці. Це не було бажане, і лікарська штука поволи цей стан поправляє. Лікарська штука поборює ті недуги, які підтинали людей у молодім ще віку, передовсім усякі заразливі недуги: тиф, дифтерію, віспу, запалення легенів, сухоти, шкарлятину. Всі ці недуги потягають за собою щораз менше жертв. Наприклад, у році 1900 умерло тут було півчверта разів більше осіб від сухіт легенів, ніж у 1937 році, 17 разів більше від тифу, 27 разів більше від дифтерії. Кір („мізлс") нині є смертельною недугою лише в одній десятій частині тих випадків, у яких вона була смертельною на початку цього століття, шкарлятина тільки в одній осьмій, а коклюш в одній третині.

Людина, котра нині занедужає на тиф, або віспу, перед 40 роком життя й недугу переживе, правдоподібно занедужає на серцеву недугу, маючи 70 літ. Дівчина, що на 23 році життя поборола запалення легенів при помочі сульфадіязини, може занепасти на серце в шістьдесятих роках. У цей спосіб статистика смертности подасть два більше випадки занедужання на серце, бо ці двоє людей перебули щасливо важкі недуги в молодшім віці.

Факт є фактом, що загальне число смертей від серцевих недуг у Злучених Державах постійно збільшується через продовження пересічного людського життя. На початку цього століття було в Злучених Державах 45-літніх осіб лише 17 на кожну сотку. В 1930 році таких людей було 23 на кожну сотку, нині їх число певно ще більше. Це очевидно дає місце для розвою деґенеративних недуг серця. Понад 60 процентів смертей трапляється в віці понад 45 літ, а коло 70 процентів тих смертей треба приписати: раковi, цукровій хоробі, кровотокові в мозку, недузі нирок і хронічним недугам серця й артерій.

За останніх 40 літ можна було бачити поважний поступ у лікуванні серцевих недуг у дітей і молодих людей. Серед білих людей, наприклад, число смертей від серцевих припадків зменшилося на 50 процентів. Серед людей у віці від 25 до 44 років число смертей від серцевих недуг зменшилося від 1918 року на 25 процентів. З цього ясно, що збільшення числа випадків смерти від серцевих недуг не можна приписати зростові його серед молодих людей.

Зрештою цей приріст не такий великий, як це загально припускається. На ділі нині число смертей від серцевих недуг є малощо більше ніж два рази в порівнанні з числом тих смертей у 1900 році. При тому треба взяти під увагу й те, що нині записується більше смертей як викликаних серцевою недугою, просто тому, бо лікарі навчилися краще тих недуги пізнавати. Давніше часто смерти від серцевих недуг записувано називаючи як смерти від гострої нестравности. Нині, внаслідок зросту „серцевої свідомости" всего населення є більша тенденція подавати як причину смерти серцеву недугу навіть тоді, як її не було. Збираючи все разом, д-р Стейнкрон каже, що люди в Америці не мають причини попадати в паніку зприводу зросту серцевих недуг.

ВІН БИВСЯ ДАЛІ. — У середині на світлині командер Брус МекКендлес, 31-літній моряк, що обняв команду над боєвим кораблем „Сан Франсіско", як старші від нього офіцири згинули в бою коло острова Саво. З ним на світлині: його батько, капітан Байрон МекКендлес, та А. Ф. Френс, новий капітан корабля.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВИНДЗОР, ОНТ.

Пята річниця відділу У. Н. Союзу.

Неділя 22-го листопаду як свято 5-тої річниці заіснування відділу ч. 341 У. Н. Союзу в нашій громаді, зістане для усіх нас добрим споминем. Довший час говорилося про цю річницю і кожний чекав з нетерпеливістю того дня. Чекав і я, бо знаю, що такі свята гартують душу.

Прийшла неділя. На дворі мрячило і здавалося, що місто спить. Час від часу, коли добре вдивишся в Отава вулицю, можна було бачити бліді проміння осінного сонця, що прокрадалися крізь густі верстви мряки, як і декого з прохожих, що спішились і зникали, як лише зривалися з дверима Українського Національного Дому. Були це члени й членки У. Н. Союзу, У. Н. О., О. У. К. та М. У. Н., щоб заряння приготовитися до приняття гостей. Всі з веселою усмішкою здоровкалися. Вже з облич їх можна було догадатися, що цей день не є для них звичайним. Чуєся і я в душі вдоволено, бож сьогодня 5-та річниця цього відділу, з якого народилося до тепер аж 22 відділи. Свято у нас, та ще й яке. Бож будуть гості з Дітройт, Міш., а гості також небуденні. Цеж дівчата, членки У. Н. Союзу, що під умілим проводом панни Стефанії Андрусевич, студентки 4-го року в „Мері Гров Каледж", зорганізували Укр. Дівочий Хор та приїхали, щоби дати нам концерт і звеличати 5-ту річницю віндзорського відділу У. Н. С. З ними й дірігент широко знаного і славного Укр. Нац. Хору „Думка", п. Ів. Атаманець, д-р А. Т. Кібзей (головний контрольор У. Н. Союзу) з дружиною, пп. Андрусевичі (родичі управительки Укр. Дівочого Хору), пп. Онисьокові, п. Каменецький, п. Брикс і багато інших. І віндзорської „сметами" також не бракло. Між присутними є адвокат І. Яців, д-р А. Т. Вахна (лікар тутешнього відділу У. Н. С.), панна Стефанія Вербовецька, сопранова солістка, що грала ролю Дарини у фільмі „Маруся", п. Ілія Косіковський, перший предсідник відзорського відділу У. 7. С., соліст барітон, член хору „Думка", що тепер служить в канадійській армії, та багато інших...

На залі настрій святочний. Публика-гості, заповнили всі місця. Всі замовкли... На сцену виходить теперішній предсідник відділу У. Н. С., п. Ф. Мартинюк, який привітав гостей, членство і попросив усіх, щоб повставали з місць і хвилевою мовчанкою віддати честь померлим членам і піонірам У. Н. Союзу. Відтак коротко розказав про працю й розвій У. Н. Союзу, як і про те, що „Батько-Союз" зробив для українського загалу. По цім, отвирається завіса. Прямо очам не хочеться вірити, що це дійсність. На сцені понад двадцять гарних дівчат в прекрасних суконках; стоять немов рожі. За хвилинку появилася на сцені сама шановна дірігентка, з легкою усмішкою на устах, але в очах її можна вичитати рішучість і певність себе. Це п-на Стефанія Андрусевич. Почався концерт, що вкладався з трьох частин. В першій частині відспівано пісні: „Ой у полі могила...", в якій сольо відспівала п-на Наталя Андрусевич, „На вулиці скрипка грає", аранж. проф. Кошиця, „Катерина", слова Шевченка. В другій частині, першою піснею був терцет „Аве Марія" Шуберта, яку відспівали: панни Ірена Бойко, Катруся Сагайдак і Наталя Андрусевич. Другою піснею був дует, уривок з „Запорожця за Дунаєм", Іван і Одарка, який відспівали: панна Стефанія Вербовецька і п. Ілія Косіковський. В третій частині хор відспівав пісні: „Ой давно, давно", „Пісня вулиці", Віктора Герберта, в якій сольо відспівала п-на Катруся Сагайдак, „Мужик лиха наробив", та „Аллилуя" Гендела. Усі точки були виконані першорядно, за що публика нагороджувала співачок рясними і довготривалими оплесками. По останній точці молоденька п-на Арлюся Косіковська вручила чудову велику китицю квітів управительці хору п-ні Стефанії Андрусевич, а публика, на знак великого признання і заслуги, знова нагородила молоду управительку гучними і довготривалими оплесками. На закінчення головний радний У. Н. Союзу, п. Павло Дуда, попросив присутного п. Івана Атаманця (дірігента У. Н. Хору „Думка"), щоби цей зі сцени диригував „Ще не вмерла Україна"...

Друга частина свята річниці відбулася приняттям-вечерою, прилагодженою для усіх членів і гостей. Підчас вечері промовляли промовці, як також підчитано телеграму з побажанням, яку прислав п. інж. Степан Куропась, головний контрольор У. Н. Союзу із Шікаґа. Промовляли: д-р А. Т. Кібзей, що промовляв теж і підчас концерту, п. Іван Атаманець, п. Каменецький, п-на Стефанія Андрусевич, адв. Іван Яців, та ще кількох, яких імен, нажаль, не знаю. Товстмайстром був п. Остап Лисий. Мені особисто, найбільше подобалася підбадьоруюча і повна патріотизму промова п. Івана Атаманця. Він мабуть найкраще диригує хором, але тим разом найкраще говорив. Загально, всі промовці говорили прекрасно, до теми свята-річниці й тому з їх промов можна було багато довідатися про У. Н. Союз у загальному, як також можна було почути багато прекрасних думок про віндзорський відділ та інші відділи, які розсіяні по Канаді.

І все здається буцоб гарно, якби не те „але", що в нас так часто трапляється. Отже і тут маленька заввага. На таких святах-річницях звичайно водиться по всіх організаціях чи товариствах, що споминається перших організаційних провідників, а якщо вони ще живі та й присутні, їх покликається також до слова. Тому не розумію, чому не покликано до слова першого предсідника відділу, п. Ілію Косіковського, в якого то хаті той відділ основувався і в якого хаті поверх року відбувалися збори. Або також, чому не покликано першого секретаря відділу, п. Павла Дуду, який переніс найбільше, за перших два експериментальні роки цього відділу, бож цей відділ дав почин до зродження інших відділів по Канаді. А в додатку п. П. Дуда є ще першим і до тепер одиноким членом головного уряду У. Н. Союзу, як головний радний на Канаду. Не входжу в причини, чому так сталось. Може це недогляд чи що інше. Але Союзове добро вимагає, щоб таке минати, працю шанувати, а Союзові сили скупчувати і об'єднувати.

Г. М., Союзовець.

ДЕРЖАВИ ПЕРЕСТЕРІГАЮТЬ НАЦІСТІВ В СПРАВІ ЖИДІВ.

ВАШИНГТОН. — Америка, Британія і Совети, а також одинадцять інших держав з табору Обєднаних Держав дали формальні перестороги націстам, що всі ті зломиж.них, що в варварський спосіб вигублюють жидів в Европі, будуть належно покарані за свої злочини. Згадані держави також натавровували це поступовання як „бестіяльська політика зимнокровного мордування людей", та заявили, що таке поступовання націстів лише причиняється до більшої рішучости з боку Обєднаних Держав, щоб розбити націстів.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВЕСТ ІСТОН, ПА. — Відділ 438 повідомляє членів, що **річні збори** відбудуться в парохіяльній гали на 4-тій ул., в суботу, 26. грудня, в год. 7:30 ввечір. Просимо всіх членів прийти на збори. — За уряд: Стефан Терлецький, предс.; Іван Терлецький, секр.-кас.

КЛІВЛЕНД, О. — Річні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 102, відбудуться 25. грудня (на Christmas Day), точно в годині 12, в школі парохіяльній на Вест 7. ул. Кожний член повинен явитись на річні збори, вислухати справоздання секретаря і інших урядників. Буде вибір нового уряду на 1943 рік. Кожний член повинен принести зі собою рахунок, скільки закупив воєнних бондів. А хто ще не купив нехай купить до річних зборів. Уряд відділу просить усіх членів, щоби приходили на збори і рішали тільки ті справи, що відносяться до відділу і У. Н. С. а не особисті справи, з якими ви нераз приходили. Контроля має явитись у секретаря 24. грудня, в год. 7. ввечір, під ч. 9114 Fuller Ave. — Юрій Гірняк, предс.; Л. Дорош, кас.; Микола Бусько, секр.

ЗАМІШАННЯ ПІДЧАС ЗАТЕМНЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — В четвер вечором перший раз примінено в Ню Йорку новий спосіб сиґналізування на випадок ворожих налетів. Замісць дотеперішних двох сиґналів, примінено три: перший, званий „синім", другий „червоний", а третій „все чисто". Та люди не були добре поінформовані про ті сиґнали і вийшло замішання. Багато людей вже на перший сиґнал погасили в крамницях і домах світла, а ті що були на вулицях, поховались по домах. Коли прийшов „червоний сиґнал", то вони почали засвічувати лямпи і виходити з домів. А воно мало бути зовсім інакше: на перший знак люди могли поводитись так, як раніше, евентуально бажаючі йти до дому, могли це робити. Щойно на другий знак треба було гасити лямпи і ховатись. Можливо, що власти вкороті знов зарядять пробні затемнення.

РОЛЯ АМЕРИКАНСЬКИХ МОРСЬКИХ ЛІТАКІВ В АФРИЦІ.

ВАШИНГТОН. — Департамент фльоти подав до відома, що американські морські літаки, стаціоновані на літаконосцях, відограли в африканській кампанії дуже велику ролю. Вони промощували шлях для сухопутної інвазії. Один відділ американських морських літаків знищив 126 противних літаків, також знищив чимало прибережних гарматних батерій і змусив до мовчанки великого французького корабля „Жана Барта". Цю свою роботу морські літаки виконали не через сліпий случай, лише через солідну підготовку. Вони довго вишколювались до цього завдання. Всі летуни, призначені до цього завдання, самі рвались, щоб взяти участь у боротьбі. Одному гарматчикови другий гарматчик жертвував $230, щоб той відпустив йому місце на літаку, але той відмовився. Опісля він був вбитий на тім самім літаку. Мораль летунів була дуже висока. В полученні зо знанням це дало такі гарні висліди.

НЕЛСОН ПОМОЖЕ МАЛИМ БІЗНЕСАМ.

ВАШИНГТОН. — Доналд Нелсон, голова ради воєнної продукції, заявив, що його рада робить все можливе, щоб допомогти малим бізнесам і не допустити, щоб ті бізнеси внаслідок війни себе звивали. Бо малий бізнес, говорив Нелсон, є основою приватної власности і приватної підприємчивости. Рада продукції надіяє і буде в збільшеній скількости далі наділяти малих бізнесменів воєнними замовленнями, щоб вони могли існувати.

Жіноча Сторінка

"Визначне Жіноцтво України" Ол. Лугового

Нова книжка українською мовою, деб вона не появилася та якій темі не служила — це серед наших теперішних обставин явище таке рідке та незвичайне, що до нього треба ставитися наче до довгобажаної дитини бездітних родичів: шукати скорійш за прикладами, а замикати очі на недомагання, радіючи зі самого факту, що врешті сповнилися чиясь довголітні бажання.

Кожда культурна українська одиниця, де вона не жилаб, дрижить перед наслідками, які викликує війна на духовому житті нашого народу. Що ось рік за роком іде, а нищаться та пропадають духові здобутки нації — не мають змоги працювати люди, які прослідживалиб наше минуле та докинули нове до давніших розкрить. Тому книжка історичного характеру це подвійна вартісна та вижидана поява, а ще й тоді, як вона зброїть читача в оптимізм та переконує про слушність наших домагань. Бо коли напр. маємо нагоду взяти у руки перегляд кількох соток жіночих постатей України, і бачимо, що багато з них ізза духових та умових прикмет мож зачислити до найбільш поступового жіноцтва їхньої історичної доби — заправляємо себе в сильний аргумент про рівнорядність українського народу з іншими державними.

Сам автор книжки „Визначне жіноцтво України", головно у вступі та кінцевих словах, признається до деяких недомагань книжки та у цей спосіб чесно втвирає двері до критики. Виходить, що добре здає собі справу з цього, як недостача критики є в силі пошкодити авторови у такій самій мірі, як недостача читача: обі вбивають талан. Деякі з цих недомагань, як, наприклад досить замітний партикуляризм мови та правопис, друк та друкарські помилки можна без вагання простити авторови, коли беремо у руки книжку задля змісту, та свідомі непригожих оставин її появи.

Але є деякі речі, які з обовязку супроти нашого книжкового надбання, требаб тут видвигнути на першому місці — це недостача бібліографії та нехтування автором історичних джерел, чи як це він називає „загально принято" нашої історії". Це недомагання відразу зводить книжку з ряду поважнішої історичної праці у популяризаційну. Не значить це, що книжок з цьої останньої групи нам не треба. Єж писані для широкого загалу найпростішим стилем та поняттями книжки навіть про релятивну теорію Айнштайна! Але тому, що ми весь час боремося зі світом за признанни нас як культурної та гідної державности нації, нам задля цеї боротьби треба, щоби кожна книжка, яка торкається нашої минувшини чи культури, була збіркою стійних та обоснованих арґументів.

Найбільш практичним завданиям „Визначного жіноцтва України" буде під теперішню хвилю уможливлення жінкам українського роду в Канаді чи Америці запізнати чужинців з вартісними моментами нашого історичного надбання, яких учасником була українська жінка. Нажаль, багато фактів, які булиб тут сензацією, колиб мали точне історичне обоснування, тратять значіння через цьогож недостачу. Наприклад, пише автор, що мати популярного в Америці польського героя Косцюшки була українкою, а після цього не подає ані її імени, ні навіть роду, з якого вийшла. Одинокий доказ — її портрет, завішений в українській церкві в Фастові. Коли зважимо, скільки таких образів остало по наших церквах, і як у часах займанщини польська шляхта обвішувала ними наші святині, щоб перед „хлопством" показати себе рамя об рамя з членами небесної гієрархії, приписана автором українська частина крови Косцюшки стає сензацією, якої мабуть не вжиємо в розмові з чужинцями...

Не требаб теж надто поспішно в розмові з кимось сербського походження вживати новини, що дві сербські королеві, Марія Каралеоргієвич та Наталія Обренович, найшлися теж в почоті визначного жіноцтва України. На це теж не находимо у автора історичного арґументу поза самим голословним твердженням.

Книжка булаб прибрала багато на вартости, колиб автор заощадив був її критично-денникарських відскоків, яких у книжці досить багато. Заввагги під адресою нашої еміграції, еміграційної інтелігенції, критика „Української Загальної Енциклопедії, байдужне наставлення до надбання західних українців (галичан) — це матеріял для ґазетних статей, до цього по найбільшій части цікавий для самих лиш сучасних. У книжці, за десятку чи дві літ стає матеріялом мертвим та обнижує її вартість. Правда, мож розуміти та погоджуватися з автором, що не находячи у нашій еміґраційній національній пресі критичної оцінки ріжних громадянських явищ у такій скількости, як цього домагається наше життя — йому хотілося посипати трохи громів. Але книжка на цьому не скористала.

Та цих кілька недомагань не обнижує вартости книжки, як дуже цікавої лектури, як теж її широких ужиткових можливостей для зорганізованого жіноцтва. Цеж багате джерело відчитових тем про українську жінку, і тому повинна книжка ця найтися у книгозбірнях кожної нашої жіночої орґанізації. Також у руках кожного, кого цікавить наше минуле, а хотів би довідатися про нього крізь барвисту лепту жіночих постатей, що звязує наше далеке минуле зі сучасністю.

Як читаємо у книжці — до її появи причинилися приватні люди. Це доказ, що й між нами найдуться культурні одиниці, готові на матеріяльне ризико ради цього, щоб докинути цеголку до будівлі української культури.

Клявдія Олесницька.

Жінки в Війні

У клюбі дівочої торговельної школи в Брукліні, Ню Йорк, влаштовано оноді цікаву дискусію про вплив участи жінки в воєнному зусиллі. Брала в цій дискусії участь довга низка виховниць і суспільних діячок, а найзамітніший причинок до дискусії цеї важної справи подала Елінор Г. Парк, урядничка федерального бюра посередництва праці.

Змалювала вона наперед цифрами зріст жінки в промисловій продукції. Від коли наші збройні сили почали рости й наші воєнні фабрики поширятися, стало рівночасно зростати число жінок у промислах. Існуюче ще до недавна безробіття зменшилося, далі й зовсім зникло, а ще далі на його місце прийшла недостача робітників. Жінки пішли до промислів у великому числі. На початку другого року війни Америка має в фабриках 15 міліонів працюючих жінок, з того числа 4 міліони на воєнних роботах. Панна Парк називала жінки одинокою резервою робітників у даний мент і заповідала, що до кінця другого року число жінок на воєнних роботах зросте до 6 міліонів, а число всіх працюючих жінок до 18 міліонів.

Ці цифри, говорила Міс Парк, відповідають на питання: чи вживати жінок у промислах? Видно, їх треба вживати. Від цього залежить наша перемога. Мужчина самий не зможе обслужити й збройних сил і промислових підприємств.

Нові воєнні умовини потягнуть за собою й інші переміни. Передовсім зріст воєнних промислів означає зменшення мирних промислів. Через те, що буде менше мирних товарів, деякі крамниці будуть потребувати менше обслуги. Деякі мирні роботи зовсім зникнуть на час тривання війни.

Далі вживання робітниць на велику скалю викликує собою багато різних промислових і суспільних проблем. Передовсім фабрики мусять позаводити для жінок кімнати для відпочинку, що при нинішнім браку матеріялів може бути поважною проблемою.

Далі піднімається проблема високого удержання рівня праці. Далі проблема захорони працюючих жінок. Далі проблема, від якого віку починати наймати жінок; передовсім: чи обмежати це до 18 року життя? Питання охорони здоровля робітниць теж дещо відмінне від питання охорони здоровля робітників.

Наконець, є ще преважна проблема уникнення обниження робітничої заплати внаслідок уживання робітниць на велику скалю. Досі, звісно, жінки звичайно побирали меншу заплату від робітників. Тепер жінки домагаються такої заплати, яку побирають чоловіки. А й чоловіки розуміють, що, як жінки будуть побирати меншу заплату, то це з часом відібється й на них, бо обнижить заплату робітників.

ГОРДІ, ХОЧ СУМНІ.—Колин П. Келі, його дружина й дочка, з Медисона, Флорида, родичі й сестра покійного капітана Колина П. Келі, що вславився з геройських учинків на південно-західному Пацифіку. Світлину знято з них, як вони спускали в Мобіл, Алабама, на воду корабель, названий у честь капітана Келі.

СПРОСТУВАННЯ

У статті „Чого буде домагатися жінка для себе" видруковано:

Коли жінка не силувана матеріяльними обставинами, кидає хату та дітей, щоб віддатися якійсь **поважніщій** зарібковій праці, яка нічим не причиниться до її особистого поступу і т. д.

Має бути: Коли жінка не силувана матеріяльними обставинами, кидає хату та дітей, щоб віддатися якійсь **маловажній** зарібковій праці і т. д.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БРІДЖПОРТ, КОНН.

Помагаймо домашньому фронтови.

Ми жінки можемо багато помогти виграти ту війну, коли дбаємо про наш домашній фронт. А він є на кожнім місці, в фабриці й хаті. На нашій власній вулиці, в нашому власному кутку. Про поширення такої жіночої праці дбає орґанізація Вімєнс Дивижен ов Сивилйен Діфенз Блак Плен. Я як секторлідер 24. сектора скликала була 1. грудня до своєї хати наради жінок того сектора, на які прибули теж жінки-українки. На наради прибула американка, мисс Елзі МекКормек, представниця маґазину „Рідерс Дайджест", що обїхала майже цілий світ і збирає для цього маґазину ріжні матеріяли. Вона дуже зацікавилась чужинецькими ґрупами в Америці й для цеї цілі прибула теж і до Бріджпорт. У своїй мові вона висказала подив для т. зв. чужинецьких ґруп, що так радо й багато працюють для загальної американської справи. Вона розпитувала про працю Української Ґрупи, а підписана розповіла, що зроблено українським жіноцтвом Бріджпорту для А. Ч. Хреста.

Від себе додам, що з нами є одно не добре, а саме те, що ми добре зачинаємо й в ту початкову працю вкладаємо багато енерґії, але не видержуємо і працю занехуємо. Тепер є час для нас усіх виявити наш американський патріотизм. Тепер пора, щоб американці пізнали нас і зрозуміли українську справу. І тому не треба відказуватись від ніякої загальної праці. Мене просили від Вімєнс Дивижен, щоб написати до ґазети про ці справи та звернути увагу нашим жінктам, щоб не відмовлялись від праці як секторлідер, коли їх до цього покликують. Хто може добре говорити і писати по англійськи, хай бере ту працю. А при тому, коли працюєте, сміло заявляйте, що ви є українська жінка. Звіти про таку працю ідуть до Вашинґтону і треба дбати, щоб всюди було українське імя при добрій праці, а зокрема, щоби було імя української жінки в Америці.

Анна Чернявська,
24. Сектор-лідер.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ТАРЗАН. ч. 688. Нова небезпека.

„Коли він не хоче до нас пристати, ми не можемо випустити його на волю, бо він буде небезпечний. Я зараз покінчу з ним", заявив Скреґ.

Риґ спинив його: „Ні, не роби цього. Краще привяжи його до дерева. А як він добре зголодніє, то тоді він змінить свою думку". Інші згодились з тим.

Після цього вони взяли Тарзана і привязали до дерева. Тепер не лишалось йому нiщо інше, лише вмерти, або погодитись на той мерзенний плян.

Моряки почали пирувати. Вони їли те, що залишилось, а також запивали румом. Тарзан побоювався, щоб котрий із запитих не повернувся проти нього.